

Moda trece, în general, drept un subiect frivol, dar, ca orice aparență și frivolitate, oferă prilejuri excelente pentru judecăți mai ample.

Acum, oricine nu este înghițit complet de cotidian nu poate să nu fi observat schimbările uluitoare pe care vestimentația tinerilor (oameni până în 50 de ani, conform criteriilor actuale) le-a suferit recent. Babilonia sartorială nu a început de ieri, de azi, și în bună măsură decurge din filosofie. [Un istoric catolic](#) remarcă, de pildă, că în secolul XIX monarhii au început să se îmbrace aproape cu predilecție în costume militare și să asume poziția de conducători ai armatei, în fapt un simbol al concesiilor dezastruoase făcute democrației. Tot spre finalul aceleiași perioade apar și primele momente provocatoare, de epatare și sfidare a moravurilor și bunului-gust. Baudelaire, pentru care moda reprezenta cheia de înțelegere a modernității, își vopsește părul în verde și aproape că se enervează când un literat refuză să vadă la el ceva special. “Părul tuturor oamenilor este mai mult sau mai puțin verde”, i s-a aruncat în față scriitorului.

Ceva mai înainte, tot în Franța, o întreagă mișcare politică, evident radical revoluționară, “sans culottes”, s-a definit tot printr-un obiect vestimentar, sau mai degrabă prin absența lui.

Pe repede înainte, ajungem în vremurile noastre, iar intuiția lui Baudelaire pare inatacabilă. Să ne uităm, de pildă, cu decență, la femei. Fustele s-au evaporat de multă vreme din peiajul urban, rochiile mai apar doar la evenimente foarte speciale, și poate nici atunci, în fapt elementele definitorii stilistic pentru femei au fost lepădate voluntar.

Fusta nu e doar un obiect de garderobă, la fel cum nicio haină nu este doar un simplu element

Într-un dulap, cu excepția celor care și le schimbă în fiecare sezon. După Chesterton, fusta înseamnă demnitate, iar argumentul său are destulă consistență pentru a nu fi expedit doar ca un alt paradox genial. “Când bărbații doresc să fie cu adevărat impozanți, ca judecători, preoți sau regi, ei poarte fuste, lungile și atârănătoarele veștminte ale demnității feminine”. Pentru scriitorul britanic, dreptul de a purta pantaloni, clamat de feministe pe vremuri, astăzi bun universal al umanității, era considerat la fel de absurd ca dreptul de a purta un nas fals.

Între timp, nimeni nu-și mai pune problema dreptului de a purta pantaloni și chiar instituții conservatoare sau tradiționale primesc cu porțile și brațele deschise femeii în straie bărbătești. Până nu demult, cu greu putea fi văzută o femeie în pantaloni într-o orchestră simfonică. Astăzi, nu mai e cazul, de la Metropolitan până la Sala Radio. Același lucru și în biserici, deși aici mai există mici restricții informale și zvârcoliri ale tradiției. Dar direcția rămâne tot înainte.

În altă ordine de idei, ca observator superficial, din câte am sesizat, moda contemporană oglindește din plin inversiunea genurilor. Dacă genul e o identitate construită, atunci hainele trebuie să acopere un sex nedefinit în principiu, dar care neagă în fapt explicit feminitatea, în cazul femeilor, respectiv masculinitatea, în cazul bărbaților. Așa ne-am pricopsit cu damele în pantaloni și cămăși “boyfriend”, adică în haine croite ca niște corturi și la fel de seducătoare cromatic.

Nu ar trebui, totuși, să deplângem apusul pantalonilor strâmți. Ei au fost recuperați cu aplomb de moda masculină, într-un puseu de feminizare, tot mai rapid, cu rezultate dintre cele mai caraghioase. Nădragii mulați și tricourile decoltate sau bluzele vapoase au devenit indispensabile în orice garderobă adusă la zi.

Pe lângă această castrare simbolică, singura alternativă acceptabilă social este cea a uniformei confortabile. Haine lejere, cât mai lejere cu putință, teniși, tricouri și hanorace care simbolizează doar juvenilizare, egalitarism și dispreț pentru orice fel de distincție ierarhică. Fenomenul nu e neapărat nou. Doar ca fapt divers, dar încă nu reușesc să îmi aduc aminte dacă am avut mai mult de doi sau trei profesori în facultate care să fi evitat blugii. Pentru a fi echidistant trebuie să îmi amintesc și pe preotul din parohie care umblă “în afara programului” în jeanși, hanorac și geacă de piele. În orașul natal, un altul mai tradiționalist, preferă pantalonii de stofă și cămașa simplă, clasică.

Altfel, după cum remarcă [Theodore Dalrymple](#), ne aflăm în prima epocă din istorie în care oamenii nu se mai îmbracă pentru a le face plăcere celorlalți, ci pentru a le transmite că nu vor

face niciun efort nici pentru cei din jur, nici pentru orice altceva (tradiție, estetică, etc). Rebeliune și egotism. "Lumea trebuie să mă accepte așa cum sunt" e refrenul obsesiv al veacului.

Însă, dincolo de acest individualism superficial, se ascunde monotonia uniformizatoare a masei. Cu cât distincțiile se șterg și revolta crește, cu atât mai asemănători și mai prăfuiți arată oamenii. Indiferent dacă ajungi la Berlin, la Amsterdam sau la București, peste tot ai parte de aceleași haine și aceleași figuri blazate. Ceea ce e doar în aparență straniu pentru o lume care se pretinde multiculturală, independentă și deschisă la nou.

Spre comparație, ca să luăm un exemplu la îndemână, nu trebuie să fii un specialist în costume populare românești pentru a distinge incredibila lor varietate. Nici măcar de la regiune la regiune, ci în unele zone, de la un sat la alt sat, din același județ, se pot observa diferențe incredibile. O lume patriarhală, îmbibată de prejudecăți și carentă material, producea vestimente care dădeau măsura demnității și personalității oamenilor. Haina nu îl făcea neapărat pe om, dar spunea suficiente lucruri despre el. Exact ca și în zilele noastre.